

Předpis zákona v § 569 c. ř. s. je nutkavý a nepřipouští žádných výminek ze své zásady, stanovené v zájmu nepochybné jasnosti v otázce, jak a kdy se zaniklé nájemní smlouvy mlčky obnovují. Měla-li žalobkyně za to, že má dvě souběžné možnosti, zjednatí své výpovědi z 26. prosince 1927 platnost, a nechtěla-li obou použití zároveň, šlo nebezpečí volby, které z nich má použít, na její vrub. Zvolila-li cestu, která se pak podle příslušných rozhodnutí v postupu stolic ukázala býti neschůdnou, nemůže se již vrátiti k možnosti druhé, když tato je zákonem časově obmezena a zákonná lhůta mezitím již vypršela. Měl proto odvolací soud i ze svého právního hlediska změnou prvního rozsudku žalobu zamítnouti a slušelo tudíž dovolání proti rozsudkům žalobě vyhovujícím vznesenému pro mylné právní posouzení věci podle § 503 č. 4 c. ř. s. vyhověti. Oba ostatní dovolací důvody dovolatelčiny (§ 503, č. 3. a 3. c. ř. s.) pozbyly tím věcného významu. Výrok o nákladech tkví v §§ 41 a 50 c. ř. s.

Rozhod. nejv. soudu v Brně z 31. května 1929,
č. j. Rv 730/29. —r.

Podle § 3, odst. č. 3, zákona ze dne 3. července 1924, č. 178 sb. z. a n. stačí, že uplatňování vlivu na veřejného činitele bylo předpokládáno, zamýšleno a netřeba, by skutečně došlo k jeho uplatnění; tím méně třeba, by uplatňování vlivu mělo slíbený účinek. O tom, že jde o prospěch nikoliv nepatrný, dlužno uvažovati bez ohledu na rozsah, nákladnost a výsledek činnosti příjemce úplatku jen s hlediska hodnoty úplatku samé o sobě, při čemž jest přihlížeti k okolnostem daného případu, zejména k pokleslé hodnotě peněz, drahotním a ostatním poměrům.

Nejvyšší soud zamítl zmateční stížnost obžalovaného J. Ř. do rozsudku zemského trestního soudu v X., pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 3, č. 3 zákona ze dne 3. července 1924, č. 178 sb. z. a n., v podstatě z těchto důvodů:

Vývody zmateční stížnosti, jež uplatňuje důvod zmatečnosti podle č. 9, přesněji č. 9 lit. a) § 281 tr. ř. možno shrnouti v námitku, že souzeným skutkem není skutková podstata přečinu, který v něm rozsudek shledává, splněna, protože a) není zjištěno, že obžalovaný užil svého vlivu u veřejného činitele, jemuž příslušelo rozhodnouti o prodloužení pachtovní smlouvy, kterého se domáhala osoba, již byl obžalovaný uplacen, a b) protože byl úplatek vzhledem na hmotné a jinaké náklady obžalovaného a vzhledem

na značnou výhodnost prodloužení pachtu pro úplatce prospěchem nepatrným.

Námítka neobstojí v žádném z obou směrů.

Podle odst. č. 3 § 3 zákona ze dne 3. července 1924, č. 178 sb. z. a n. dopouští se přečinu, kdo z důvodu v odst. 1. uvedeného, tudíž obzvláště z důvodu, aby byla s někým uzavřena smlouva (jakou jest i prodloužení pachtu), dá si poskytnouti nikoliv nepatrný prospěch, na nějž práva nemá, za to, že užije u veřejného činitele svého vlivu. Účelem ustanovení, podle něhož jest přečin dokonán již pouhým přijetím úplatku, jest — jak plyne z jasného znění jeho — zabrániti již pouhému nebezpečí, jež — byť jen stupněm vzdálenějším hrozí právnímu statku ryzího výkonu veřejných úřadů a služeb ze skutečnosti, že osoba, jež má (skutečně nebo domněle viz další vývody) — vliv na činitele v úvahu přicházející, zapůsobí z pohnutky úplatku na činitele ty uplatňováním onoho vlivu v ten směr, aby se v úvahách, má-li smlouva býti uzavřena a jak, neřídili výhradně hledisky věcnými. Tomuto výkladu a pojmání uvedeného ustanovení svědčí také jeho vývin. Vládní návrh zákona — tisk 4583 posl. sněmovny z r. 1924 — označil v § 3, odst. 2 za trestnou osobu třetí, která za s o u h l a s u úředníka nebo jiného orgánu označeného v § 2 dá si majetkový prospěch za okolností tam uvedených slíbiti nebo poskytnouti, předpokládal tedy již pro dobu úplatku jakousi dohodu mezi příjemcem úplatku a dotčeným veřejným činitelem a tím i pokročilejší stupeň naznačeného nebezpečí. Než ústavně právní výbor poslanecké sněmovny považoval navrhované ustanovení za úzké a měl za to, že třeba zastihnouti uplácení třetích osob za t í m ú č e l e m, aby využily skutečného nebo domnělého vlivu, jež mají svým postavením, přátelským vztahem nebo jinak na úředníka, přesněji veřejného činitele (zpráva jmenovaného výboru, tisk 4736 posl. sněmovny str. 6, sloupec druhý). Zamýšlené širší vymezení pojmu úplatkářství (třetích osob) došlo pak, jak již podotčeno, slovním zněním, jež bylo dáno ustanovení § 3, odst. č. 2 a též souvisícímu s ním ustanovení § 2, odst. č. 2, zřejmého a naprosto nepochybného výrazu, takže jest jím upuštěno od předpokladu (přítomného nebo budoucího) souhlasu veřejného činitele. Podle toho použití vlivu není složkou objektivní, nýbrž jen složkou subjektivní skutkové podstaty, čili jinak řečeno není částí činnosti (zevního děje), kterou zákon tresce, nýbrž předmětem — výslovné nebo mlčky nastavší dohody zúčastněných osob, z níž došlo k jedině zákonem po stránce zevního dění předpokládanému poskytnutí, resp. přijetí úplatku (slibu úplatku), tedy přesněji řečeno předmětem pohnutky dárce a slibu příjemce úplatku. Stačí proto, že

uplatňování vlivu na veřejného činitele bylo předpokládáno, zamýšleno a netřeba, by pak skutečně došlo k jeho uplatnění; tím méně třeba, by uplatňování vlivu mělo arcíť rovněž chtěný (slíbený) účinek (uzavření či prodloužení smlouvy), který po případě vůbec nastati nemohl, protože předpokládaný vliv uplácené osoby na veřejného činitele nebyl skutečný, nýbrž jen domnělý. Řídě se správným výkladem zákona neměl nalézací soud příčiny, uvažovati při opodstatnění odsuzujícího výroku i o tom, u kterých veřejných činitelů intervenoval obžalovaný ve prospěch žádosti podplativší jej osoby, a zda činitelé, u nichž intervenoval, byli povoláni k rozhodnutí o žádosti té; možno však podotknouti, že rozsudek nezjišťuje toliko intervenci u svědka S., nýbrž zjišťuje povšechně, že obžalovaný skutečně zahájil svoji činnost, aby prodloužení pachtu se staló, ba zřejmě předpokládá, že prodloužení pachtu bylo účinkem námah obžalovaného, pokud se týče osob z jeho příkazu činných. Přes nedostatek zjištění, jejichž opomenutí stížnost vytýká, je skutková podstata přečinu, jímž byl obžalovaný uznán vinným, splněna tím, co rozsudek zjišťuje o přijetí, účelu a výši úplatku; neboť nelze přisvědčiti ani k další námitce, že přijatý úplatek byl prospěchem nepatrným.

Ani ze zákona, ani z jeho vývinu nelze odvoditi názor stížností hájený, že úplatek jest nepatrným, je-li přiměřen námaze, ztrátě času a hotovým výdajům příjemce úplatku nebo prospěchu, který vzešel z činnosti jeho osobě, již nebo v jejíž zájmu byl úplatek dán (slíben). Zákon sám neuvádí, ba ani nenaznačuje hledisek, s nichž jest uvažovati o nepatrnosti úplatku, a shora dokázaná bezvýznamnost skutečného uplatňování vlivu pachatelova na veřejného činitele a výsledku (bezvýslednosti) takové činnosti pro otázku, zda byl přečin úplatkářství dokonán, nasvědčuje spíše tomu, že okolnosti ty jsou podle smyslu zákona bezvýznamnými i pro posouzení známky přečinu, že jde v úplatku o prospěch nikoliv nepatrný. Citovaná zpráva ústavně-právního výboru pak uvádí, že nemají býti postihnuty nepatrné služby a dary spíše z vděčnosti (str. 6., sloupec 2), zpropitné a všeliké jiné nepatrné služby a dary, které jsou již tak obvyklými, že nikdo nad jich poskytováním se nepozastavuje (str. 7, sloupec 2). Pouhým příznakem vděčnosti za ochotu příjemcovu projevem uznání jí má býti úplatek, má-li v něm býti shledán prospěch nepatrný, nikoliv odměnou za předpokládanou činnost příjemce, ani podílem na docílených jím výhodách pro dárce úplatku, a nikoliv jen zúčastněným stranám, nýbrž i široké veřejnosti musí hodnota úplatku se zdáti nezávadnou, obvyklou. Hlediskům stížností žádaným brání dokonce i úvaha, že jde o uplatňování vlivu podplácené osoby na

veřejné činitele, o činnost zásadně trestním zákonem ihned v zárodku samém zapovězenou, tudíž o jednání nemravné, za jaké odměna již podle povšechných zásad mravních i právních nepřísluší. Proto dlužno o zákonné známce, že jde o prospěch nikoliv nepatrný, uvažovati — bez ohledu na rozsah, nákladnost a výsledek činnosti příjemce úplatku — výhradně s hlediska hodnoty úplatku samé o sobě, při čemž jest arcí, jak dovozuje nálezný č. 1949 sb. n. s. — přihlížeti k okolnostem daného případu, zejména k pokleslé hodnotě peněz, drahotním a ostatním poměrům. Opačné stanovisko stížnosti vedlo by k důsledku, který by byl v příkrém rozporu se snahou zákona po očištění výkonů veřejných úřadů a služeb, totiž k důsledku, že pro předpoklad nepatrnosti (daného nebo slíbeného, resp. žádaného) úplatku uniklo by působení třetích osob na veřejné činitele zneužitím osobního vlivu těchto tím spíše, čímž intensivnější bylo zneužití vlivu a čím méně práva měla osoba, v jejíž prospěch se tak stalo, na výsledek, jenž byl tím vy možen. Že i s uvedeného správného hlediska jde o prospěch jen nepatrný, stížnost ani netvrdí a tvrditi nemůže, protože částka 30.000 Kč, ba i částka 15.000 Kč, která podle výpočtu stížnosti samému obžalovanému zbyla, je značným penízem i pro zámožného člověka, tím více pro nemajetného obžalovaného, rovnajíc se několikaměsíčním služebním požitkům státního úředníka takového postavení, jakého bylo služební místo obžalovaného v době souzeného skutku.

Rozhodnutí nejvyššího soudu z 14. března 1929, Zm I 771/28.

D E N Í K.

Cena za vědecké práce. První českou vzájemnou pojišťovnou (zal. r. 1827) bude na počest desetiletého trvání republiky udělena koncem letošního roku čestná odměna Kč 5000.— za vědeckou práci neb objev československého původu z oboru zdravotnictví a lékařství, národního hospodářství a pojistného práva, a to za práci jednu neb rozděleně za práce dvě. Rozhodnutí přísluší správní radě, která si případně vyžádá dobrozdání vědeckých pracovníků. Přihlášky k soutěži s doklady buďtež podány nejpozději do 30. listopadu t. r. správní radě jmenovaného ústavu v Praze II., Spálená ul. 24.

Nařízení platná a neplatná. Dosud zaujal nejvyšší správní soud již asi v 142 nálezech svých — řeše určitou právní věc —